

DEPARTAMENT IV

L. dz. Ug. 01599/83

T A J N E

33

25

INFORMACJA Nr.162

Otrzymują :

Tow. Kiszczak

Tow. Ciastoń

Gab. min.

dot.: sytuacji w środowiskach kontrolowanych przez Departament IV MSW i Wydziały IV KWMO /wg meldunków nadesłanych w dniu 14 bm./

działania i inicjatywy Kościoła rzymskokatolickiego
I. Problematyka wyznaniowa

Bp Skomorucha - sufragan siedlecki występując w dniu 13.06.br. w kaplicy zakonu sakramentek w Siedlcach podczas mszy w intencji Ojczyzny, więzionych za przekonania i Jana Pawła II stwierdził m.in. "Skazano na śmierć "Solidarność" w naszej Ojczyźnie, ale ona żyje. Tej idei nie da się zniszczyć, bo to jest idea jak najbardziej ludzka, chrześcijańska, ewangeliczna. Dlatego wyroki świata nie są miarodajne, nie trzeba się tych wyroków lękać/.../ Ojciec święty zawsze głosi Chrystusa, a więc głosi prawdę. Zawsze upomina się o prawa Boga, a także i o prawa człowieka, prawa osoby ludzkiej do wolności, o prawo do życia, do sprawiedliwości, do zrzeszania się. Upomina się także o prawa narodu. Jest bardzo konsekwentny w tej drodze/.../ Dlatego kto tylko może niech dąży na to spotkanie, żeby radować jego serce a zarazem inaczej się przeżywa, gdy się osobę widzi i się jej słucha, niż w inny sposób. Przecież wiemy jak bardzo będą ograniczone te transmisje telewizyjne". Po wystąpieniu biskupa 10 mężczyzn odczytało intencje o negatywnych akcentach politycznych. W trakcie mszy wierni odśpiewali pieśń "Boże coś Polskę" wznosząc do góry ręce ze znakiem "V".

W dniu 13.06.br. w kościele św. Brygidy w Gdańsku bp Kaczmarek - ordynariusz gdański poświęcił epitafium, o treści: "Poległym i umęczonym oraz tym, którzy bronią i pracą walczyli o wolność Kościoła na odwiecznej Ziemi Pomorza Gdańskiego". Poniżej umieszczono inicjały: "ks.H.J." oraz napis: "Wierni Bogu i Ojczyźnie solidarni mieszkańcy tej ziemi - 1983". Epitafium zostało umieszczone na ścianie wewnętrznej w tylnej części kościoła.

W dniu 13.bm. w Przemyślu odbyła się rozmowa wojewody z bp Tokarczukiem - ordynariuszem przemyskim. Dotyczyła głównie zbliżającej się wizyty papieża. Biskup nie negował twierdzenia wojewody, że wizyta powinna odbywać się w atmosferze spokoju, ładu i poszanowania porządku prawnego. Obejrzał znaczek "Polski walczącej" oraz orła w koronie z wizerunkiem MB^z, z którymi część pielgrzymów z Przemyśla zamierza wyjechać na uroczystości z papieżem. Stwierdził, że ta sprawa nie jest mu znana. Prosił wojewodę o zezwolenie na oficjalne wydawanie naukowego rocznika diecezjalnego, w którym zamieszczane byłyby monografie i prace

naukowe profesorów WSD i naukowców katolickich oraz na re-aktywowanie przedwojennego wydawnictwa diecezjalnego "Rola" w nakładzie 50 tys. egzemplarzy. Nie wyraził zgody na przekazanie do prasy wspólnego komunikatu, twierdząc, iż większą wartość mają rozmowy robocze.

W dniu 10.06.83 r. w parafii Grzymkowice /woj. skierniewickie/ z inicjatywy proboszcza M. Siemaszko 7-osobowa grupa wiernych bezprawnie zajęła wolne pomieszczenie po OSP i przystąpiła do prac remontowo-budowlanych. Wymieniony lokal zaczęto przygotowywać dla ob. Konckiej, gospodyni ks. Siemaszki. Naczelnik gminy Biała Rawska, który początkowo przyznał go na urząd pocztowy, zgodnie z wolą większości mieszkańców parafii, po rozmowie z ks. Siemaszko ma wątpliwości co do słuszności podtrzymywania swojej poprzedniej decyzji.

Komitet Pomocy Więzionym i ich Rodzinom, funkcjonującym przy parafii św. Krzyża w Warszawie zamierza zawężyć swoją działalność. Wynika to ze zmniejszenia się ilości osób, którym ta pomoc jest konieczna. /np. w Śródmieściu udzielana jest pomoc ok. 20 osobom/. Ponadto odnotowano fakty, że osoby którym Kościół ułatwił podjęcie pracy za dość wysoką pensją nie chcą jej przyjąć licząc na pomoc komitetu i dary charytatywne z Zachodu.

Ks. Zdzisław Koziół - rektor domu zakonnego salezjanów w Lublinie zwrócił się pisemnie do władz PRON, powołując się na ideę porozumienia narodowego, z prośbą o pomoc w uzyskaniu zezwolenia na budowę nowego kościoła zakonnego.

Elżbieta Kubasik zatrudniona w sklepie "Veritas" w Kaliszu zamierza ułatwić ks. Dzierżkowi - jezuitcie, udzielenie wywiadu dla agencji Reutersa. W tym celu skontaktowała się z Amerykaninem Dawidem Storey - dziennikarzem tej agencji. Uzgodniono wstępnie że ks. Dzierżek udzieli wywiadu w dniu 20.06.br. na terenie zakonu jezuitów w Poznaniu. Podjęto stosowne przeciwdziałania.

Podczas nabożeństwa w intencji Ojczyzny w dniu 13.06.br. w kościele pw. św. Stanisława i Wacława w Świdnicy /woj. wałbrzyskie/, ks. Oleksy zapowiedział, że w dniu 17.06.br. odprawi nabożeństwo w intencji Ojczyzny, papieża i "Solidarności".

KANIEC

II. Problematyka wiejska

W kompleksie rolno-spożywczym w okresie przed wizytą papieża nie odnotowano wydarzeń o negatywnej wymowie politycznej. W zakładach produkujących wyroby spożywcze i na potrzeby rolnictwa, nie stwierdzono wydarzeń wpływających ujemnie na wielkość i przebieg produkcji.

Redaktor naczelny "Dziennika Ludowego" podczas odprawy z aktywem redakcji w dniu 13.06.br. przedstawił wytyczne w sprawie profilu pisma w okresie wizyty papieża. Zalecił m.in. nie używać sformułowania - Ojciec Święty, tylko - papież; szerzej informować o pozytywnych wypowiedziach papieża, np. na temat Ziemi Zachodnich; zdjęcia papieża podawać

głównie ze spotkań z władzami państwowymi, oprócz tematów związanych z wizytą relacjonować inne wydarzenia.

W magazynach WZGS w Toruniu zalega znaczna ilość ketchupów i dżemów na łączną sumę 3.mln. 857 tys. zł. W związku z tą sytuacją dyrekcja jesienią br. nie zamierza dokonywać nowych zakupów tych przetworów. Duża ilość składowanych wyrobów powoduje znaczny wzrost kosztów składowania.

W dniu 13.06.br. na terenie Chłodni Składowej w Bydgoszczy ujawniono i zabezpieczono 8 ulotek o treści: "1983 Solidarność bydgoska wita papieża w Poznaniu". Na ulotkach umieszczono kontury Polski z trzema krzyżami, symbol Polski Walczącej oraz orła z koroną.

W nocy 11/12.06.br. na terenie Mroczy /woj. bydgoskie / ujawniono 8 ulotek formatu A-5 o treści nawiązującej do przyjazdu papieża, negatywnych politycznie.

W obu przypadkach podjęto działania w kierunku ustalenia sprawców.

W dniu 13.06.br. w Wytwórni Pasz "Bacutil" w Radzynie Podlaskim /woj. Białą Podlaska/ w wyniku pożaru spłonęły urządzenia sterownicze rozdzielni przyjęcia surowca z rampy kolejowej i samochodowej o wartości ok. 200 tys. zł. Straty wynikłe z przestoju produkcji wynoszą ok. 500 tys. zł. Przyczyną pożaru był wysoki stopień zużycia tych urządzeń. Postępowanie wyjaśniające prowadzi KMO w Radzynie Podlaskim.

III. Działania

W dniu 14.06.br. Wydziały IV KWMO przeprowadziły 25 rozmów profilaktyczno-ostrzegawczych w tym 15 z księżmi, 6 z działaczami NSZZ RI "Solidarność" i 4 z działaczami "Solidarności" z kompleksu rolno-spożywczego.

W wyniku rozmowy przeprowadzonej przez Wydział IV KWMO we Włocławku z ks. Kaźmierskim - dziekanem lipnowskim wyżej wymieniony ksiądz nie uwzględnił w składzie pielgrzymki parafialnej na uroczystości z udziałem papieża ob. W. Wiśniewskiego - b.przewodniczącego WKZ NSZZ RI "Solidarność" we Włocławku.

dot. wydarzeń, opinii i komentarzy na temat zbliżającej się wizyty papieża w Polsce

+ Dep I i V s.2

- ks. Jankowski wyraża zadowolenie, że dojdzie do spotkania L. Wałęsy z papieżem. Będzie to miało miejsce prawdopodobnie w dniu 18.06.br. na terenie Klasztoru Jasno-górskiego w Częstochowie, bez udziału innych osób. Ks. Jankowski twierdzi, że poinformował go o tym kardynał Glemp, chociaż prymas cieszy się, że spotkanie " odbędzie się w Częstochowie, a nie na jego terenie ";
- w zakonie oblatów krąży pogłoska, że L. Wałęsa i ks. Jankowski chcą spotkać się z papieżem na lotnisku w Warszawie. Oblaci uważają, że do spotkania nie powinno dojść i należy skończyć z legendą o Wałęsie, który nie dorasta papieżowi do "pięt" ;
- wśród księży polskich pracujących w Watykanie wyrażane są opinie, iż Jan Paweł II interesuje się działaczami b. "Solidarności". Otrzymuje od nich korespondencję, a m.in. od L. Wałęsy, który w ostatnim czasie nadesłał list z prośbą o przyjęcie go na audiencji podczas pobytu papieża w Polsce. Podobno Jan Paweł II wyznaczył spotkanie z L. Wałęsą w Krakowie;
- Ludwik Karnakowski - emerytowany pracownik Ministerstwa Kultury i Sztuki, twierdzi na podstawie informacji ze źródeł kościelnych, iż papież spotka się z Wałęsą bez pośrednictwa kard. Glempa. Według niego spotkanie to odbędzie się w takim miejscu i czasie, jakiego ani władze, ani wierni nie będą w stanie przewidzieć ;
- ze wstępnego rozeznania wynika, że w Warszawie w uroczystościach z papieżem będzie uczestniczyło ok. 500 tys. osób, a w Niepokalanowie ok. 150 tys. - szczegóły w załączniku;
- w dniu 17 bm. w rezydencji prymasa kard. J. Glempa zostanie wydana uroczysta kolacja z udziałem papieża. Osobiste zaproszenia kard. J. Glempa otrzymał na tę imprezę szereg przedstawicieli świata nauki i kultury, m.in. A. Geysztor, Findeisen, Radomska, S. Świeżawski, K. Szaniawski, St. Stomma, A. Micewski, M. Komorowska, A. Łapicki a także B. Sadowska, - matka Grzegorza Przemyska. Ponadto przygotowuje się spotkanie z większym zespołem - ok. 180 osób, w kościele kapucynów. Kard. Glemp zaprosił tam po 5 " solidnych i spokojnych " przedstawicieli różnych zawodów i grup społecznych / m.in. rolników, robotników, nauczycieli, służby zdrowia /;

wielu

- w zakonie jezuitów wyrażane są opinie, że wizyta najwięcej korzyści przyniesie władzom PRL i umocni autorytet prymasa Glempa, na co w pełni zasługuje.
Z ostrą krytyką spotkała się decyzja władz Czechosłowacji o wstrzymaniu tranzytu turystycznego do Polski w okresie wizyty papieża. Oceniane jest to jako "policzek" dla władz politycznych PRL od sojusznika, który tym samym podważa decyzję władz zapraszających papieża do Polski.
Mówi się o nieprzemyślanych decyzjach władz administracyjnych w terenie w związku z wizytą papieża i ocenia, że jest to przejaw złej woli, braku kompetencji i kacykstwa.
Natomiast trafnie propagandowo oceniany jest, prezentowany w telewizji, film o papieżu, ponieważ ukierunkowuje ludzi na religijny charakter wizyty papieża;
- Jerzy Turowicz - redaktor naczelny "Tygodnika Powszechnego" stwierdził, że papież nie może bezpośrednio ingerować w sprawy polskie, może to czynić przez aluzje. Zdaniem Turowicza papież będzie na pewno mówił o godności człowieka, sprawiedliwości, o ludziach którzy cierpią i tych którzy są w więzieniu. Będzie również mówił do robotników i poruszy sprawę związków zawodowych. Wszystko to wg Turowicza będzie faktem politycznym, z którym władza będzie musiała się liczyć.
Według Turowicza i Potockiego w dniu 20.06.br. papież odbędzie dłuższe spotkanie z Episkopatem oraz przyjmie przedstawicieli KWK "Wujek";
w środowisku "Tygodnika Powszechnego" /szczególnie ks. Bardecki i red. Skwarnicki/ wyrażane jest przekonanie, że w czasie imprez z udziałem Jana Pawła II manifestacyjne zachowania uczestników przejawiać się będą w zbiorowym podnoszeniu rąk z palcami ułożonymi w znak "V" oraz oklaskiwaniu w odpowiednich momentach. Inicjatorami tych zachowań będą osoby powiązane z podziemiem politycznym;
- w Centrum Prasowym Episkopatu występują napięcia związane głównie z rozdziałem kart akredytacyjnych dla dziennikarzy. Ks. A. Orszulik powiadamiając biskupów ordynariuszy i redakcje, iż należy zgłaszać akredytacje, spowodował lawinę zgłoszeń przekraczającą dziesięciokrotnie możliwości ich wydania.
Do ostrego spięcia doszło między redakcją "Tygodnika Powszechnego" / Turowicz i Bortnowska /, która zaprotestowała przeciwko połączeniu jej, przez Kościelne Centrum Prasowe, ze "Znakiem". Zarządzano 30 kart akredytacyjnych, a w przypadku odmowy zagrożono interwencją u kardynała F. Macharskiego;
- dziennikarze zagraniczni "atakują" centrum na temat rozmowy papieża z gen. Jaruzelskim i spotkania papieża z Wałęsą. Padają np. pytania: "czy papież udzieli prymasowi reprimendy za kolaborację z rządem"; "kto pierwszy zaatakuje po wizycie - czy kościół rząd, czy też odwrotnie";

- X - po udzieleniu wywiadu przez jezuitę Koprowskiego dla DTV o pracy w Centrum Prasowym, podeszło do niego dwóch mężczyzn, którzy używając pogroźek ostrzegli go, żeby uważał co robi współpracując z DTV ;
- środowisko katolików świeckich związanych z Klubem Inteligencji Katolickiej w Warszawie jest "oblegane" przez ekipy telewizyjne krajów kapitalistycznych. Przedstawiciele stacji telewizyjnych i prasy zachodniej domagają się od katolików świeckich współudziału w tworzeniu filmów o pobycie papieża w Polsce, ale również o sytuacji w Polsce. W Warszawie wśród działaczy KIK przeważa pogląd, że nie należy zbyt drastycznie stawiać problematyki państwo - Kościół w wywiadach i rozmowach z dziennikarzami prasy zachodniej. Istnieje obawa, że niektórzy dziennikarze zachodni i ekipy telewizyjne dokonają samowolnie znacznych cięć w uzyskanych materiałach i wywiadach co spowoduje zmianę sensu wywiadu lub wyostrenie niektórych sformułowań ;
- 2 - arcbp Stroba - metropolita poznański witając papieża w dniu 20.06.br., w imieniu duchowieństwa i wiernych z diecezji poznańskiej i sąsiednich zamierza podkreślić historyczne znaczenie Poznania dla kościoła katolickiego w Polsce. Pełny tekst powitania przedstawiony jest w załączniku; N
- księża z zakonu redemptorystów w Warszawie oceniają, iż zalecenia kościelne dla służb porządkowych podczas pobytu papieża są ostrzejsze, niż władz państwowych. Dyrektywy kościelne zakazują bowiem używania emblematów "Solidarności" oraz transparentów. Zezwalają jedynie na posługiwanie się krzyżami, emblematami MB i hasłami "parafia / bądź dekanat / wita ojca św! Kościół podkreśla również, że służby porządkowe nie mogą dopuścić do jakichkolwiek prowokacji i mają przeciwdziałać wszelkim próbom zakłócania porządku. Określa także każde ewentualne wystąpienie polityczne jako prowokację. Organizatorzy grupy uczestników na imprezę na Stadionie X-lecia odpowiadają za to, że w ich zespole nie będzie prowokacji;
- ks. Z. Jabłoński - paulin z Częstochowy w dniu 14.bm. wygłosił prelekcję na temat historii Jasnej Góry, w której powiedział m.in. " w ostatniej chwili dochodzą wieści, że zostało wysłane zaproszenie do arcybiskupa Sofii, aby przyjechał do Warszawy. Ciekawe czy go puszcza... Do wizyty papieża przygotowuje się cały naród. W pewnym kraju, w pewnym mieście za wysokim murem przechodnie słyszeli komendy : - raz, - dwa - trzy - cztery - pięć. Zażrżeli za mur i zobaczyli panów z pałkami ćwiczącymi znak krzyża";
- ks. Uszyński - Sekretarz Komisji Episkopatu ds Duszpasterswa Akademickiego rozprowadza wśród wiernych instrukcję Wydziału Nauki Katolickiej Kurii Warszawskiej dotyczącą udziału młodzieży w drugiej pielgrzymce Jana Pawła II / Instrukcja w załączeniu / ;

- zdaniem ks. Uszyńskiego w dniu 16.06. w drodze z lotniska papież ma zatrzymać się przed kościołem św. Anny w Warszawie w celu udzielenia błogosławieństwa młodzieży ;
- Wiesław Kęcik wraz z ks. Cz. Sadłowskim - proboszczem parafii Zbrosza Duża / woj. radomskie / planują uczestniczyć w uroczystościach z udziałem papieża na Górze św. Anny. W. Kęcik zamierza zorganizować tam konferencję prasową dla dziennikarzy zachodnich ;
- ks. Popiełuszko jest współorganizatorem zbiorowego przemarszu osób w dniu 17.06.br. o godz. 13.00 z Pl. Narutowicza na Stadion X-Lecia. Zabiega on o udział w tym przemarszu grupy pracowników FSO z transparentem "Solidarność FSO wita papieża". Popiełuszko uzyskał od kościelnych organizatorów 7 tys. zaproszeń na stadion do przeprowadzenia wg własnego uznania z tego 1.000 dla pracowników FSO. Z posiadanych informacji wynika, że pracownicy FSO i Huty Warszawa mają być uplasowani obok tzw. sektora gdańskiego. Z terenu Trójmiasta przybędzie do Warszawy : 149 autokarów, 3 samoloty czarterowe i pociąg specjalny. W środowisku osób związanych z ks. Popiełuszką rozpowszechniana jest opinia, że wkładki do oznakowania kościelnej służby porządkowej z poprzedniej wizyty mogą być wykorzystane obecnie, ze względu na ich podobieństwo do aktualnych;
- B. Marguerit, korespondent francuski, zaproponował księdzu Orszulikowi zorganizowanie mszy dla zagranicznych dziennikarzy katolickich przybyłych w związku z wizytą. Nabożeństwo odbędzie się w dniu 15.06.br. o godz. 18.00 w kościele św. Krzyża lub św. Anny. Sprawę będzie realizował ks. Koprowski;
- księża warszawscy stwierdzają, że papież w dniu 17.06.br. wracając z Belwederu zamierza zatrzymać się w trzech miejscach dla udzielenia błogosławieństwa, tj. przy zakonie sióstr wizytek, Seminarium Metropolitalnym i kościele św. Anny. Ponadto mówi się o zatrzymaniu się przez papieża pod Pomnikiem Powstańców Getta i pod Pawiakiem ;
- działacze b. "Solidarności" RI z terenu województwa przemyskiego przygotowują transparenty o treści politycznej, które mają być demonstrowane podczas powitania papieża w Częstochowie i Krakowie. Transparenty te mają być przewiezione do Częstochowy i Krakowa osobno przez specjalnych wysłanników. Parafialne Komitety Powitalne po zakończeniu wizyty papieża mają przedłużyć na stałe swoją działalność jako duszpasterstwo rolników ;
- pracownicy centralnych instytucji kompleksu gospodarki żywnościowej / Ministerstwa Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, Banku Gospodarki Żywnościowej, CZSR "Samopomocy Chłopskiej" / przejawiają duże zainteresowanie wizytą papieża. Między innymi wyrażają pogląd, że od spokojnego przebiegu wizyty zależy zniesienie całkowitego stanu wojennego w Polsce. Podkreśla się także, że Kościół na pewno wystąpi do centralnych władz polityczno-administracyjnych o zwolnienie więźniów politycznych i przywrócenie do pracy osób zwolnionych ;

- działacze MKZ NSZZ RI "S" we Włocławku, W. Wiśniewski i A. Iżycki - b. internowani rozpowszechniają w środowisku rolników indywidualnych w m. Rzeczewo / gm. Lubień Kujawski / informację, że na prośbę tamtejszej komisji porozumiewawczej RI "S" b. działacze i członkowie tego związku udadzą się w dniu 18 bm. do Częstochowy na imprezy z udziałem papieża. W tym dniu o godz. 17.00 mają się spotkać w Częstochowie. Jak stwierdzają powyższą informację uzyskali od osób z otoczenia b. przewodniczącego MKZ NSZZ RI "S" w Wałbrzychu - Helskiego ;
- pracownicy Zakładów Przemysłu Pończosznego "Syntex" w Łowiczu / woj. skierniewickie / zamierzają przekazać papieżowi dar w postaci 1000 skarpet oraz dwie wiązanki kwiatów z białą-czerwoną szarfą z napisem " 13.12.1981" Ponadto przedstawiciele zakładów planują przekazać papieżowi list o treści religijnej;
- b. działacz podziemnych struktur "Solidarności" ob. Piotr Mazurek zamieszkały w Bielsko-Białej przy ul. Moniuszki nr 6, korzystający aktualnie z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności, zbiera podpisy pod apelem do rządu PRL dotyczącym amnestii ; apel ten zamierza wręczyć papieżowi w dniu 23.06.83r. Podjęto stosowne przeciwdziałania ;
- księży dekanatu obornickiego / woj. poznańskie / na podstawie rozmów z wiernymi oceniają, że jedną z istotnych przyczyn rezygnacji znacznej ilości osób z bezpośredniego uczestnictwa w imprezach z udziałem papieża jest obawa przed zamieszkami. W poszczególnych wypowiedziach dominuje opinia, że do zakłóceń porządku publicznego może dojść w każdym mieście już po zakończonych uroczystościach i wyjeździe papieża. Zgromadzone tłumy nie będą chciały się rozejść i wówczas może dojść do starć z oddziałami porządkowymi. Uważa się, że przyczyną wystąpienia tłumy może być także każda prowokacja, nie koniecznie wcześniej planowana;
- wśród pracowników Kombinatów Budowlanych Poznań-Północ przeprowadzono zbiórki pieniędzy na zakup prezentu dla papieża. Akcję składową zorganizowali b. działacze "S".

33
41

N O T A T K A

Według rozpoznania operacyjnego na dzień 14.06.1983 r. frekwencja na uroczystościach z udziałem papieża może kształtować się następująco:

1. w Warszawie - ogółem ponad 500.000 osób /z tego około 120.000 z kraju - 23 województwa/.

Strona kościelna przewiduje frekwencję około 1.000.000 osób.

2. w Niepokalanowie - ogółem około 150.000 osób /z tego w sposób zorganizowany z terenu 28 województw oraz placówek zakonnych ponad 50.000 osób/.

Władze zakonne w Niepokalanowie przewidują frekwencję około 300.000 osób.